

HET BESTE VAN ROME IN 6 ROUTES

ROUTE 1 > CENTRO STORICO p. 18

Dit gedeelte van de stad is altijd bewoond geweest. Slinger je weg door het centrum, drink een spritz op Piazza Navona en bewonder de vele fresco's.

ROUTE 2 > COLOSSEO & MONTI p. 38

'Zolang het Colosseum blijft staan, zal ook Rome blijven staan.' Verbaas je over de bouwdrift van de Romeinen, bezoek de Fori en het Palatino en duik dan Monti in voor een *aperitivo*.

ROUTE 3 > CENTRO, GHETTO & AVENTINO p. 58

Van noord naar zuid door het Ghetto en over de Aventino. Het uitzicht vanuit de Giardino Degli Aranci zul je niet snel vergeten.

ROUTE 4 > VATICANO, BORGO & PRATI p. 78

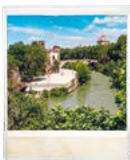
Het kleine Vaticaanstad heeft de grootste, meest overweldigende kunstcollectie ter wereld. Kom bij met een lunch in de Borgo en ga shoppen in Prati.

ROUTE 5 > BARBERINI, TREVI, POPOLO & BORGHESE p. 98

Weelderige fonteinen langs deze route, indrukwekkende *palazzi* en statige obeliskken. Voel je Fellini in Via Margutta en dwaal door het groene Villa Borghese richting de mooiste Bernini's.

ROUTE 6 > OSTIENSE, TESTACCIO &

TRASTEVERE p. 118

Industriewijk Ostiense is gebouwd rondom de Gazometro, die je overal ziet. Via Testaccio kom je in Trastevere, aan de andere kant van de Tiber, en kijk je uit over de stad.

OVER ONZE LOCAL

Vanwege het werk van haar man emigreerde Maud in december 2020 naar Rome. De nieuwe parels van Rome ontdekken en uitproberen; dat doet ze het liefst elke dag. Haar Google Maps staat helemaal volgepind met tips en to do's voor vrienden, familie én – dankzij Time to Momo – nu ook voor alle lezers!

LOCAL

Maud Nolte

STUDIE

MSc Marketing

TIP

Terwijl je door de karakteristieke straatjes loopt en langs de vele historische monumenten, vergeet dan niet om zo nu en dan stil te staan en omhoog en om je heen te kijken. Het is prachtig!

TIME TO MOMO IN ROME

Stap je hotel uit en loop regelrecht naar de leukste wijken van de stad. Onze auteurs vertellen je waar je nieuwe restaurantjes vindt en waar je moet zijn voor de beste koffie of dat lokaal gebrouwen biertje. Bij Time to Momo slaan we de dertien-in-een-dozijn-winkelstraten over en wandel je, terwijl je onderweg een bezienswaardigheid meepikt, naar de tofste winkeltjes, vintage markten, creatieve hotspots en fijne parken waar de locals zelf graag komen. Onderweg kom je langs nog veel meer interessante adresjes, dus kijk goed om je heen.

Jij gaat naar Rome! Deze gids loodst je door alle lagen van de Romeinse geschiedenis. Rome is volgens de legende gesticht in 753 v.Chr., maar heeft zichzelf altijd weten te transformeren en vernieuwen en is daarom nog steeds actueel. Via de zes routes kom je langs alle Romeinse highlights: van het Campo de' Fiori naar het Colosseo en van Piazza Barberini naar de Fontana di Trevi en de Piazza di Spagna. En zo zie je 28 eeuwen passeren: op antieke resten groeiden

ALGEMEEN

middeleeuwse buurten waar renaissance-palazzi en barokke kerken zijn gebouwd. 19e eeuwse arbeiderswijken krijgen een tweede leven en gaan gekleed in *murales*, en hippe winkels en prachtige restaurants vind je overal. Maar de espressobar blijft de espressobar en traditioneel is nooit ver weg.

PRAKTISCH

Met de zes routes in deze gids kun je te voet en in je eigen tempo de leukste wijken van de stad ontdekken. De routes leiden je langs musea en bezienswaardigheden, maar laten je vooral ook zien waar je lekker kunt eten en drinken, shoppen, genieten en leuke dingen kunt doen. We tippen je de beste adresjes waar we zelf ook graag komen, dus misschien komen we elkaar wel tegen!

Op de overzichtskaart voor in de gids kun je zien door welke delen van de stad de routes lopen. Voor een gedetailleerde plattegrond per route ga je naar het begin van het betreffende hoofdstuk. Daarop vind je ook de adressen. Aan de kleur van de bolletjes kun je zien om wat voor soort adres het gaat (zie de legenda onder aan deze pagina). Verderop in het hoofdstuk wordt elk adres steeds uitgebreid beschreven en vind je de adresgegevens, openingstijden en bereikbaarheid. Zonder de genoemde adressen uitgebreid te bezoeken, duurt één route ongeveer twee à drie uur. De afstand in kilometers vind je boven de routebeschrijving.

PRIJSINDICATIE

Om je een idee te geven van de prijzen in restaurants, vind je bij hun adresgegevens steeds een prijsindicatie. Tenzij anders vermeld, is het bedrag de gemiddelde prijs van een hoofdgerecht. De entreprijzen van bezienswaardigheden zijn de reguliere tarief.

LEGENDA

- >> BEZIENSWAARDIGHEDEN
- >> ETEN & DRINKEN
- >> SHOPPEN
- >> LEUK OMTE DOEN

GOED OM TE WETEN

Romeinen vinden het niet zo erg als de dag niet helemaal loopt zoals gepland. Dus ontspan je en geniet ervan, maak je niet druk over de afwezigheid van dienstregelingen, restaurants die later opengaan dan op het bordje staat of musea die juist eerder sluiten dan vermeld wordt.

De meeste winkels gaan dicht tijdens de lunch voor siësta, grofweg tussen 13.30 en 15.00 uur, en zijn ook vaak op maandagochtend gesloten. Augustus is de belangrijkste vakantie maand in Italië en veel winkels en restaurants in Rome zijn dan dicht (*chiuso per ferie*, helaas), ook als hierover in de gids geen specificaties bij een adres staan. In het centrum valt het wellicht mee, maar verbaas je in andere wijken niet over de rust op straat. Houd hier rekening mee om eventuele teleurstellingen te voorkomen.

Sinds juli 2014 hanteren de musea in Italië een nieuw beleid. Was een museumkaartje voorheen gratis voor senioren vanaf 65 jaar, tegenwoordig moeten zij de volle mep betalen. Ter compensatie worden er twee keer per jaar museumnachten georganiseerd. Bovendien zijn de grote bezienswaardigheden,

zoals het Colosseo, iedere vrijdag zelfs tot tien uur 's avonds geopend. Een ander voordeel is dat iedere eerste zondag van de maand musea gratis toegankelijk zijn. Als je onder de 18 of (student) onder de 26 bent krijg je vaak korting in musea. Neem je paspoort of studentenkaart mee.

Wil je kerken bezoeken, denk dan aan het kledingvoorschrift. Neem op warme zomerdagen een dunne sjaal mee om schouders te bedekken. Heb je te blote benen, dan mag je er niet in. Een broek of rok tot over de knie kan vaak wel. Kijk goed naar de openingstijden: veel kerken gaan dicht voor de lunch.

ROMEINSE EETGEWOONTES

Eten is een belangrijk onderdeel van het Italiaanse leven. Romeinen eten over het algemeen laat. Ze lunchen uitgebreid tussen 13.00 en 15.00 uur en 's avonds komen alleen in de meest toeristische restaurants voor 19.30 uur de borden op tafel. Vermijd restaurants waar obers buiten hun menu aanprijzen. Stap rustig een willekeurige Romeinse trattoria of een *osteria* binnen. Het is echt moeilijk om hier níét goed te eten. Op de rekening staat vaak een bedrag voor *coperto* of *pane*, het couvert, meestal zo'n 2 tot 3 euro per persoon. Je hoeft dan niet per se een fooi te geven, maar als de bediening echt heel goed was, dan doe je dat natuurlijk wel.

Typisch Romeinse gerechten zijn de pasta's carbonara, *cacio e pepe*, en *amatriciana*, artisjokken (*alla giuda* of *alla romana*). Natuurlijk proef je wat *suppli*, een snack die een beetje op een bitterbal lijkt. Maar het meest Romeins is misschien wel *la cicoria* (bestel maar gewoon een portie).

Romeinen ontbijten niet uitgebreid: meestal nemen ze een cappuccino en een *cornetto* (croissant) in hun buurtbarretje. Betaal bij de kassa en dan ga je met je bonnetje naar de bar. In een paar minuten sta je weer buiten. Je laten bedienen aan een tafeltje is duurder. De *apertivo* is het relaxmoment van de dag. Na het werken, voor het eten: even een drankje met altijd wat hapjes.

ALGEMEEN

NATIONALE FEESTDAGEN

Italië kent naast Nieuwjaar, Pasen en Kerstmis de volgende feestdagen:

6 januari > Driekoningen (*Befana*)

25 april > Bevrijdingsdag

1 mei > Dag van de Arbeid

2 juni > Feest van de Republiek (*Festa della Repubblica*)

15 augustus > Maria Hemelvaart (*Ferragosto*)

1 november > Allerheiligen

8 december > Onbevleete Ontvangenis van Maria (*Immacolata*)

26 december > Tweede Kerstdag (*Santo Stefano*)

Op deze dagen bestaat de kans dat bepaalde bezienswaardigheden, winkels en restaurants gesloten zijn.

VERVOER

VLIEGEN

Een taxirit van **luchthaven** Leonardo da Vinci (Fiumicino) naar het centrum kost 50 euro, vanaf Ciampino betaal je 30 euro. Let wel op: het tarief geldt alleen binnen de Aureliaanse muren (het historische centrum). Er zijn op beide vliegvelden veel onofficiële taxichauffeurs die toeristen oplichten. Ga in de officiële rij staan en stap alleen in een witte auto met taximeter. Je kunt ook met de **Shuttle Bus** naar centraal station Termini (sitbusshuttle.it, terravision.eu). Een ritje met de Leonardo Express-trein van Fiumicino naar Termini kost 14 euro en voor de trein naar station Trastevere betaal je 8 euro.

OPENBAAR VERVOER

Rome heeft drie **metrolijnen**. A en B kruisen elkaar bij Termini, lijn A en C kruisen elkaar bij San Giovanni. Normaal rijdt de metro van 5.30 tot 23.30 uur (vrijdag en zaterdag tot 1.30 uur). Met de **bus** bereik je de plekken waar de metro niet komt, maar de bussen zitten vaak erg vol en rijden zelden op schema. De **trams** rijden dagelijks van 5.30 tot middernacht. Tussen middernacht en 5.00 uur rijden er **nachtbussen**.

Kaartjes voor de metro, bus, tram en trein kosten 1,50 euro en zijn 100 minuten geldig. Vergeet bij het instappen niet om je kaartje te valideren bij de gele apparatjes, anders riskeer je een boete. Let op: je kunt met één kaartje meerdere metroritten afleggen bij overstappen, als je binnen de toegangspoortjes blijft. De kaartjes koop je bij tabakszaken en metrostations. Er zijn kaartjes voor één dag (7 euro), twee dagen (12,50 euro), drie dagen (18 euro) en voor een hele week (24 euro). Kijk ook uit voor zakkenrollers. Voor meer informatie kijk je op atac.roma.it.

Roma Pass (romapass.it) is een kaart waarmee je twee dagen lang gebruik kunt maken van het openbaar vervoer; ook heb je hiermee gratis toegang tot twee musea. De kaart kost 32 euro en je koopt hem bij de toeristenpunten, alle deelnemende musea en een aantal metrostations.

TAXI

Taxi's mogen officieel niet op straat stoppen, maar moeten bij de taxihalte op klanten wachten. Let op dat de chauffeur de meter aanzet. Heb je bagage bij je, dan betaal je extra en na 22.00 uur en op zon- en feestdagen ligt het tarief ook hoger: je start dan met 5 euro. Je hoeft geen fooi te geven. Via het nummer +39063570 bestel je een taxi, maar je kunt ook de apps Uber en FREENOW gebruiken.

SCOOTER & STEP

Als je durft, kun je het ook echt Romeins aanpakken en een **scooter** huren. Dit kost ongeveer 40 euro per dag. Ga bijvoorbeeld naar Treno & Scooter op het Piazza del Cinquecento, voor station Termini (trenoescooter.com). Of je pakt een elektrische **step**. Je hebt hiervoor een rijbewijs nodig en tot 18 jaar moet je een helm dragen. De meest bekende services om met een step in Rome op pad te gaan zijn Bird en Lime, waarvoor je een app kunt downloaden in jouw appstore. Wanneer je een step hebt gevonden kost het 1 euro om te ontgrendelen en vervolgens 25 cent per minuut om te rijden. Betalen doe je via de app met je creditcard.

Het centrum van Rome is overigens niet heel groot, je kunt het meeste prima belopen.

FIETSEN

Wees niet verbaasd als je in Rome een fietspad aantreft dat na honderd meter stopt: dit komt vaak voor en is een treffend voorbeeld van de ijdele pogingen van fietsliefhebbers om de stad rijwielvriendelijker te maken. Mocht je de **fiets** nemen, houd dan rekening met het chaotische verkeer.

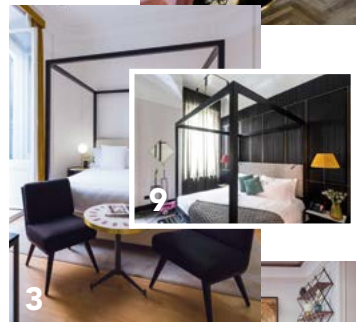
Rome is gebouwd op meerdere heuvels, waardoor niet ieder stadsdeel even goed bereikbaar is voor fietsen (*bici*). Toch zie je de laatste jaren steeds meer fietsers in de stad. Een aantal van de trekpleisters van het historisch centrum bevindt zich op vlak terrein, denk aan de buurten rondom het Vaticano, Piazza Navona, Pantheon, Piazza del Popolo, Trevi, Campo de' Fiori en het *ghetto*.

Er zijn relatief weinig fietspaden in Rome, zeker in het centrum. Op piste-ciclabili.com staat een overzicht (de groene lijnen). Wil je lekker een stuk fietsen in het hart van de stad zonder gestoord te worden door het drukke verkeer? Laat je fiets dan naar beneden glijden langs de rivier en rijd over de Lungotevere. Op alle andere plekken in de stad is het oppassen geblazen. De gemiddelde Romeinse autorijder is namelijk niet ingesteld op fietsverkeer. Mocht je fietsbel het niet doen, dan heb je misschien wat aan de kreet *attenzione!* (pas op!). Veel Romeinse fietsers dragen een helm.

Een tip voor fietsverhuur en rondleidingen per fiets is Topbike Rental & Tours in Via Labicana 49. Deze organisatie met enthousiaste Nederlandstalige medewerkers neemt je graag mee op pad om je kennis te laten maken met Rome en haar rijke historie. Neem een kijkje op topbikerental.com of bel ze voor meer informatie op +3964882893. Op internet vind je overigens genoeg alternatieven, zoals Bici & Baci (bicibaci.com) en Roma rent bike (aroundrome.eu). De knalrode Uber Jump-fietsen die je overal ziet staan huur je met je Uber-app.

TOP 10

HOTELS

Bekijk nog veel meer **leuke hotels en appartementen** uit **onze selectie** via deze QR-code en **ontdek alle voordelen** van boeken bij Time to Momo!

- 1 **Mama Shelter** is een heel tof hotel! > Prati
- 2 **Charme Spagna Boutique** is perfect voor shoppers, vlak bij de winkelstraten > Centro Storico
- 3 Centraal, maar in een rustig straatje: **Elizabeth Unique Hotel** > Pinciano
- 4 Mooie familiesuites bij **Gasometer Urban Suites** > Ostiense
- 5 **Giglio d'Oro Suite**: klein pension met fijne bedden > Centro Storico
- 6 Zoek je een luxe hotel in een van de leukste wijken? **Unahotels Trastevere** > Trastevere
- 7 Het Colosseo zit op loopafstand van **Relais Monti** > Monti
- 8 Klein, persoonlijk en heel fijn! **The Fifteen Keys** > Monti
- 9 Eten en slapen in stijl bij **The H'All Tailor Suite** > Pinciano
- 10 **Grand Hotel del Giancolo** heeft een mooi zwembad > Trastevere

TOP 10

FILMLOCATIES

- 1 *House of Gucci* werd opgenomen in **Cinecittà** > Via Tuscolana 1055
- 2 Anita Ekberg geniet van **Fontana di Trevi** in *La Dolce Vita* > p. 106
- 3 **Bocca della Verità**: beroemd uit *Roman Holiday* > p. 67
- 4 Tom Cruise scheurt langs de **Spaanse trappen** in *Mission Impossible 7* > p. 106
- 5 Op zoek naar *Angels & Demons* op **Piazza del Popolo** > p. 108
- 6 *The Young Pope* & *The New Pope* geven een blik in het **Vaticano** > p. 78
- 7 *Suburra* is genoemd naar de buurt die nu **Monti** heet > p. 38
- 8 *La Grande Bellezza* opent bij **Fontana dell'Acqua Paola** > p. 126
- 9 **Trastevere** is het decor van *To Rome With Love* > p. 118
- 10 *All the Money in the World* speelt zich onder andere af tegenover **Mercato di Traiani** > p. 48

TOP 10

RESTAURANTS

- 1 **Armando al Pantheon** bestaat bijna net zo lang als de tempel zelf > p. 70
- 2 Eet versgebakken brood en pasta bij **DEROMA** > p. 110
- 3 **Roscioli Salumeria con Cucina** maakt kiezen heel moeilijk > p. 26
- 4 Bij **La Taverna dei Fori Imperiali** hadden de keizers zelf niets te klagen gehad > p. 53
- 5 Drink een natuurwijnje bij het hippe **Circoletto** > p. 73
- 6 Waan je tussen de locals tijdens *aperitivo* bij **La Zanzara** > p. 89
- 7 Eet de lekkerste pizza bij **Salvatore Di Matteo Le Gourmet** > p. 93
- 8 **Osteria delle Coppelle** voor een fijne Romeinse avond > p. 31
- 9 Bij **Su'Ghetto** eet je kosher in het *ghetto* > p. 70
- 10 Het hysterisch gele **Sicilianibocca** serveert de lekkerste vis > p. 140

TOP 10

AVONDJE UIT

- 1 Ga laat dineren bij **Santo** > p. 130
- 2 Cocktails op het terras op **Campo de' Fiori** > p. 37
- 3 Naar de opera in **Teatro dell'Opera** > Piazza Beniamino Gigli 7
- 4 Borrel vanaf 19.00 uur op **Piazza Madonna dei Monti** > p. 57
- 5 Ga naar een voorstelling in slachthuis **Mattatoio di Roma** > p. 124
- 6 Het is onmogelijk om alle wijntjes te proeven bij **Il Gocceto**, maar keuze genoeg dus > p. 29
- 7 Aperol spritz en Bernini bij **Camillo dal 1890** > p. 30
- 8 Cocktails in mysterieuze sferen bij **Blackmarket Hall** > p. 50
- 9 Bezoek **Musei Vaticani** op vrijdagavond > p. 82
- 10 Eindeloos genieten van het uitzicht en de sterrenhemel bij **Terrazza Les Étoiles** > p. 89

ROUTEBESCHRIJVING 1 (ca. 6,3 km)

Begin onder de sterren in Arco dei Banchi 1. Loop de straat uit, ga links, steek Corso Vittoria Emanuele II over en ga dan rechts, Via Acciaiole in voor een vegan snack 2. Loop een stukje terug en ga rechts Piazza dell'Oro in voor Via Giulia 3. Ga rechts Vicolo della Scimia in en loop links Via Bravaria op om de Tiber over te steken. Ga links de trap af en Via della Lungara in. Rechts in Via Corsini vind je een oase van rust 4. Vervolg je weg over Via della Lungara, onderdoor Porto Settimania en loop linksom door Via di Santa Dorotea. Blijf rechtdoor lopen naar Via Benedetta en ga links over Piazza Trilussa. Loop over de Ponte Sisto 5 en ga rechtdoor Via dei Pettinari in voor een winkeltje 6 en een hysterische galerie 7. Loop door tot Via dei Giubonari, ga hier rechts om te winkelen 8 en voor wat lekkers 9. Keer om, ga Largo dei Librari in als je zin hebt in mini-pizza's 10 of loop verder naar Campo de' Fiori 11 12. Neem Via del Baullari voor Palazzo Farnese 13 14. Neem rechts van het palazzo Via di Monserrato, ga weer rechts Via di Montoro op en ga dan links Via del Pellegrino in 15 16. Loop verder naar Via dei Bancchi Vecchi voor streetfood 17 en wijn 18. Ga rechts Via Sforza Cesarini in, steek Corso Vittorio Emanuele over en blijf rechtdoor lopen. Loop over Piazza Dell'Orologio naar Via degli Orsini en links Via del Panico in. Ga bij Piazza dei Coronari rechts naar Via dei Coronari voor winkels en een ijsje 19 20 21 22 23. Ga een heel stuk rechtdoor en ga rechts via Arco delle Pace in 24. Blijf de Via delle Pace volgen voor een lunchzaak 25 en loop door tot je de charmante Via del Governo Vecchio kruist. Is het alweer tijd voor ijs 26? Keer om en ga verder de Via del Governo Vecchio in 27. Loop dan langs het 'sprekende' beeld Piazza Navona 28 op. Laat alles op je inwerken 29 30 voordat je tussen de locals neerstrijkt op het terras 31. Ga rechts het plein af voor een magische speelgoedzaak 32 en loop rechtsom de bocht door om vervolgens links Via di Santa Giovanna d'Arco in te gaan. Op het plein Largo Giuseppe Toniolo ga je links naar Via della Scrofa voor sieraden 33. Ga rechts Via della Stelletta op voor een souvenir 34. Verderop zijn twee opties voor een heerlijk maal: links aan de Via Metastasio 35 of volg de straat naar rechts voor Via delle Coppelle 36. Vervolg de route door rechts te gaan naar Via della Maddalena. Loop het pleintje over, ga rechts en loop rechtdoor over Piazza Rondanini. Je bent weer terug bij Largo Giuseppe Toniolo, maar dit keer ga je links voor een kerkelijk bezoek 37. Loop verder, ga rechts, kruis Piazza di Sant'Eustachio en houd rechts aan. Ga tot slot rechts Via dei Sediari in. Links op de hoek zit de bar om af te sluiten 38.

ROUTE 1

CENTRO STORICO

OVER DE ROUTE

Als je nooit eerder in Rome bent geweest is deze wandeling een mooie start. Hij brengt je door charmante straten, over de mooiste pleinen en bruggen, langs de indrukwekkendste kerken, de leukste winkels, de fijnste terrassen en de lekkerste restaurants. Steek gerust een stukje door of loop een extra rondje als je oog getrokken wordt door nóg een mooi uitzicht: hier kan weinig misgaan.

DE WIJKEN

Deze wandeling in het **Centro Storico** slingert door de wijken **Ponte, Regola, Parione, Sant'Eustachio** en **Pigna** en pakt een randje **Trastevere** mee. Ten tijde van de Romeinse republiek was het een centrum van commercie, religie en cultuur. Dat is eigenlijk altijd zo gebleven: dit is het enige gedeelte van Rome dat na het uiteenvallen van het Romeinse rijk altijd bewoond is gebleven. Je komt hier dus écht het Rome van alle tijden tegen.

Deze wandeling brengt je door de mooiste straten van het Centro Storico. Ga vooral op je gevoel af, want verkeerd lopen is geen straf in deze wijk. Hier kun je zomaar een kerk binnenwandelen en fresco's van Rafaël en schilderijen van Carravaggio tegenkomen, resten uit de oudheid bekijken en daarna, óp die resten, op het terras genieten van een goed bord pasta met een verfrissende Aperol spritz in je hand.

Een van de mooiste straten die je tegen zult komen is de Via dei Coronari: vernoemd naar de kooplieden die rozenkransen verkochten. Hoewel de straat ouder is, heeft hij een echt renaissancekarakter, het was paus Sixtus die de Coronari een grote opknabbeurt heeft gegeven. In deze authentieke straat kun je leuk winkelen en vind je genoeg gezellige koffiebarretjes en restaurants.

Een hoogtepunt van de wandeling is **Piazza Navona**: het mooiste plein van Rome, gebouwd op het stadion van Domitianus. Aanschouw Bernini's **Fontana dei Quattro Fiumi** en bezoek de prachtige kerk ter ere van Heilige Agnes.

WEINIG TIJD? DIT ZIJN DE HOOGTEPUNTEN:

CAMPO DE' FIORI + VIA DEL GOVERNO VECCHIO + PIAZZA NAVONA + FONTANA DEI QUATTRO FIUMI + CARRAVAGGIO'S IN SAN LUIGI DEI FRANCESI

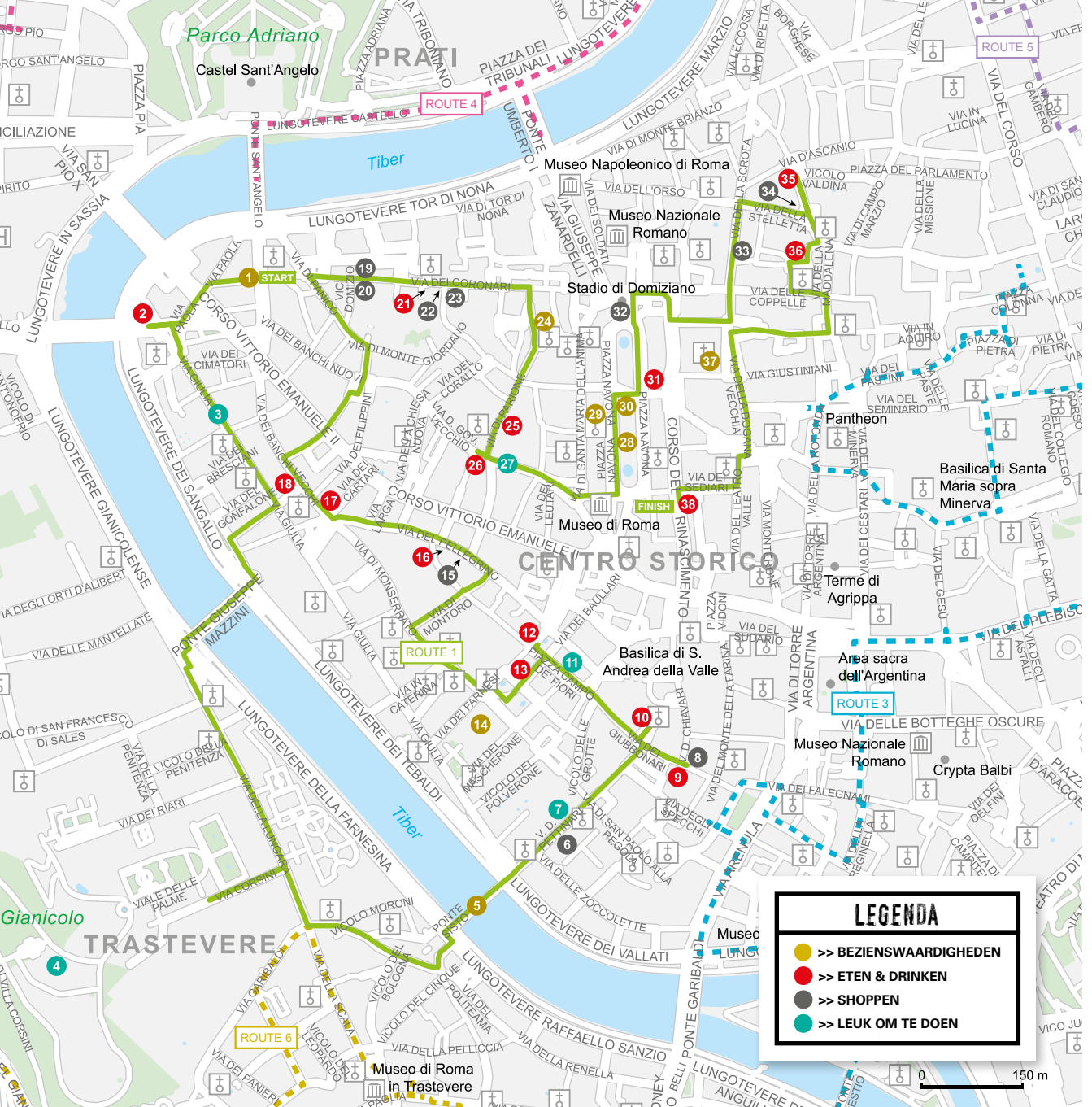

CENTRO STORICO

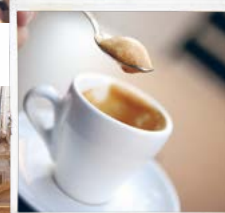
- 1 Arco dei Banchi
- 2 Écru
- 3 Via Giulia
- 4 Orto Botanico di Roma
- 5 Ponte Sisto
- 6 Lela
- 7 Dorothy Circus Gallery
- 8 104 Pandemonium
- 9 Roscioli Salumeria con Cucina
- 10 Amerina la Pizzetta
- 11 Campo de' Fiori
- 12 Forno Campo de' Fiori
- 13 VyNIQUE Farnese
- 14 Palazzo Farnese
- 15 Officine ReD
- 16 Barnum
- 17 Supplizio
- 18 Il Gocetto
- 19 Marta Ray
- 20 Rome Duck Store
- 21 Gelateria del Teatro
- 22 Gioielli a Roma
- 23 Essenzialmente di Laura
- 24 Chiostro del Bramante
- 25 Ruma bottega & cucina agricola
- 26 Frigidarium
- 27 Via del Governo Vecchio / Ciao Vintage
- 28 Piazza Navona
- 29 Sant'Agnese in Agone
- 30 Fontana dei Quattro Fiumi
- 31 Camillo dal 1890
- 32 Al Sogno
- 33 Co.Ro.
- 34 Booktique
- 35 CiPASSO
- 36 Osteria delle Coppelle
- 37 San Luigi dei Francesi
- 38 LIÒN

TOP 10 **ZONDAG**

- 1 Na de zondagsmis wenst de paus je een fijne lunch op **Piazza San Pietro** > p. 85
- 2 **Palatino & Forum Romanum**: de kern van het oude Rome > p. 45
- 3 Een wandeling door **Ostia Antica** doet de oudheid herleven > Via dei Romagnoli 717
- 4 De Etruskische collectie van **Villa Giulia** is indrukwekkend > p. 36
- 5 Brunchen na een tentoonstelling in **Chiostro del Bramante** > p. 24
- 6 Snuffel tussen de koopwaar op **Porta Portese** > p. 137
- 7 Kies voor een dagje zon, zee en strand in **Fregene** > p. 143
- 8 Vintagekleding op **Borghetto Flaminio** > Piazza della Marina 32
- 9 Gratis **musea** op de eerste zondag van de maand
- 10 Een wandeling door het fabelachtige **Quartiere Coppedè** > p. 141

LEGENDA

- >> BEZIENSWAARDIGHEDEN
- >> ETEN & DRINKEN
- >> SHOPPEN
- >> LEUK OM TE DOEN

BEZIENSWAARDIGHEDEN

① De rijke bankier Agostino Chigi (ook een belangrijke opdrachtgever van renaissance *it-boy* Rafaël) woonde in het palazzo naast wat toen (even) de Cortile dei Chigi heette. Agostino wilde zijn privéterrein afschermen en bouwde hier een muur. De **Arco dei Banchi** verbindt met een blauwe sterrenhemel de Via del Banco di Santo Spirito met de Via Paola. Het olieverfschilderij van de Madonna stamt uit de 19e eeuw en de streep over de steen bij de ingang herinnert aan het hoge water van 1277.

via dell'arco dei banchi, bus 40, 46, 62, 64, 190f, 916, 916f acciaioli

⑤ De **Ponte Sisto** is gebouwd door Paus Sixtus IV (Della Rovere), de naamgever van de Sixtijnse kapel. Aanleiding voor de bouw van de brug was een ramp in het Heilig Jaar 1450. Op de brug bij Castel Sant'Angelo was het toen zo druk, dat de pelgrims elkaar verdrongen en er mensen in de Tiber vielen en verdronken. De brug was precies op tijd klaar voor het Heilig Jaar 1475 en dus voor de nieuwe stroom pelgrims. Op de brug treden tegenwoordig regelmatig muzikanten op en vooral in de avond hangt er een gezellige sfeer.

ponte sisto, tram 8 arenula/ministero giustizia

⑭ De bouw van **Palazzo Farnese** heeft even stilgelegen toen de heilige Roomse keizer Karel V Rome binnenviel. Opdrachtgever Alessandro Farnese werd later tijdens de bouw zelf paus Paulus III, dus zijn palazzo kreeg toen natuurlijk een upgrade. De grootste namen uit de hoogrenaissance hebben 'meegebouwd': Michelangelo, Vignola, Della Porta. Palazzo Farnese wordt beschouwd als het belangrijkste hoogrenaissance-palazzo van de stad. Tegenwoordig is de Franse ambassade hier gevestigd en het palazzo is alleen met een reservering te bezoeken. Tours kunnen tot vijf dagen voor de gewenste datum worden geboekt via de website.

piazza farnese, visite-palazzofarnese.it, open rondleiding ma & wo 14.30, 15.30, 16.30, vr 15.30, 16.30, za 16.30 (vooraf reserveren), prijs rondleiding € 12, tram 8 arenula/ministero giustizia

②④ Dat Bramante een renaissance-architect was, is zichtbaar in de harmonie, het ritme en 'perfecte' verhoudingen van het klooster. Op de binnenplaats van

Chiostro del Bramante zie je hoe hij hiermee worstelde: de pilasters op de hoeken zijn in de muur verdwenen. De bistro op de eerste verdieping heeft een hysterisch kleurrijk interieur en is een bijzondere locatie voor een kop koffie en brunch. Vanuit de ruimte naast de bar heb je zicht op Rafaëls sibillen in de Santa Maria della Pace, een fresco dat hij maakte voor Agostino Chigi.

arco della pace 5, chiostrodell Bramante.it, open bistro ma-vr 10.00-20.00, za-zo 10.00-21.00, tram 8 arenula/cairolo

28 **Piazza Navona** is een belevenis op zich, het ultieme plein, gebouwd op de resten van het stadion van keizer Domitianus. Die resten kun je bekijken aan de noordkant van het plein en in de crypte van de Sant'Agnese. Aan het begin van de middeleeuwen, toen het stadion niet meer gebruikt werd, zag men in de tribunes een prima fundament voor huizen. Halverwege de zeventiende eeuw besloot paus Innocentius X dat het plein op de schop moest. Borromini bouwde de Sant'Agnese en Bernini zijn Fontana dei Quattro Fiumi.

piazza navona, tram 8 arenula/cairolo

29 Sint Agnes was een vroom christelijk meisje dat zichzelf wilde bewaren voor God, maar toch moest trouwen. Ze slaagde erin haar nieuwe echtgenoot zich ook te laten bekeren en haar beslissing te respecteren. Een meisje dus, dat leefde vanuit een sterke overtuiging, en een gevaarlijke ook. Tot het jaar 305, toen keizer Diocletianus een einde maakte aan de vervolgingen van christenen. Het was net te laat voor Agnes; zij is hier in 304 ter dood veroordeeld en verbrand omdat ze een kruisje had geslagen. De **Sant'Agnese in Agone** van Borromini, met de haast golvende gevel en vol pracht en praal, is aan haar gewijd. In de koepel zie je hoe Agnes ten hemel wordt opgenomen.

piazza navona/via s.maria dell'anima 30a, santagneseinagone.org, open di-vr 9.00-13.00 & 15.00-19.00, za-zo 9.00-13.00 & 15.00-20.00, entree gratis, tram 8 arenula/cairolo

30 Dat Bernini überhaupt deze fontein mocht bouwen is een klein wonder. Tussen de familie Bernini en de familie van paus Innocentius X heerste namelijk rivaliteit. Met wat vleierij en een cadeautje (een zilveren schaalmodel van het ontwerp) wist Bernini de opdracht toch te bemachtigen. Rondom de **Fontana dei Quattro Fiumi** (de Vierstromenfontein), zitten de vier personificaties van de grote rivieren die door de toenmalige christelijke continenten stroomden. De Nijl voor Afrika (met het doek over zijn hoofd), de Ganges voor Azië (met de roeispaan), de Río de la Plata voor Amerika (met een stapel munten) en de Donau voor Europa (met zijn hand op het wapen).

piazza navona, tram 8 arenula/cairolo

37 Achter de redelijk sobere gevel van **San Luigi dei Francesi** gaat een interieur van barokke overdaad schuil. Kijk je ogen uit en ga vervolgens naar de achterste kapel links: hier hangen drie schilderijen van Caravaggio. De meester van het licht en donker toont drie scènes uit het leven van Mattheüs zoals alleen hij het kon: ingetogen en duister, maar toch intens en theatraal. Deze serie was Caravaggio's eerste grote opdracht in Rome. Hij woonde toen in bij de kardinaal die het naastgelegen Palazzo Madama bezat.

piazza san luigi dei francesi 5, saintlouis-rome.net, open ma-vr 9.30-12.45 & 14.30-18.30, za 9.30-12.15 & 14.30-18.30, zo 11.30-12.45 & 14.30-18.30, entree gratis, tram 8 arenula/cairolo

ETEN & DRINKEN

② Je kunt in Rome eindelijk, staand aan de bar, in een authentiek barretje een *caffè* drinken en dat moet je zeker op z'n minst een keer hebben gedaan. Maar als je behoefte hebt aan een cappuccino met huisgemaakte amandelmelk in een fijne omgeving, dan is **Écru** de place to be. Behalve koffiedrinken kun je hier ook prima terecht voor lunch of diner. Alles is vegan en biologisch.

via acciaioli 13, telefoon +39668804282, ecurawfood.it, open ma-do 10.00-22.00, vr 10.00-23.00, prijs cappuccino € 3,50, bus 98 via paola

⑨ Pasticceria Roscioli voorzag de Romeinen op Via dei Chiavari al drie generaties van de beste *pizza bianca* en ander brood, maar met **Roscioli Salumeria con Cucina** heeft de jongste vestiging écht een hit. Je kunt er heerlijke kazen, hammen en wijnen kopen. Nog leuker is om er plaats te nemen voor een proeverij. Vooraf reserveren is een must.

via dei giubbonari 21, telefoon +3966875287, salumeriaroscioli.com, open dagelijks winkel 9.00-21.00, restaurant 12.30-15.30 & 19.00-23.30, prijs pasta € 19, tram 8 arenula/cairoli

⑩ Overal in Rome zie je ofwel ronde pizza's ofwel *pizza al taglio* (rechthoekig), maar bij **Amerina La Pizzette** serveren ze mini-panpizza's. Amerina is de naam van de grootmoeder van de eigenaar. Zij komt uit Abruzzo, waar de minipizza's een traditioneel streekgerecht zijn. De pizzaatjes zijn 18 centimeter, dus je kunt makkelijk meerdere smaken uitproberen, en je kunt ze ook to go bestellen.

largo dei librari 82, telefoon +39645495604, amerinalapizzetta.it, open di-do 18.00-0.00, za 12.00-1.00, zo 11.00-1.00, prijs pizza € 4,50, tram 8 arenula/cairoli

⑫ Als je geen zin hebt om uitgebreid te tafelen, haal je voor een lunch to go een *panino*, *pizza al taglio* of *pizza bianca* bij **Forno Campo de' Fiori**. Alles wordt hier vers gebakken en gaat als warme broodjes over de toonbank (*pun intended*). De bakker is al dertig jaar een fenomeen in Rome, dus het is niet zo gek dat er altijd een rij staat. Ben je er rond kerst? Probeer dan zeker een panettone.

piazza campo de' fiori 22, telefoon +39668806662, fornocampodefiori.com, open dagelijks 7.30-14.30 & 16.45-20.00, prijs panino € 4, tram 8 arenula/cairoli

